

TREBALL SOBRE L'ÚS DIDÀCTIC DE DOCUMENTS D'ARXIU:

Arxius i fonts primàries. La petjada dels Jocs Olímpics a Banyoles

Autors: Paula Caball, Coral Constans, Sara Cortés, Mònica Riudavets

Estudis: Doble Grau en Educació Infantil i Educació Primària (4t)

Mòdul: Ciències Socials 2 (3101G03023)

Professora: Lada Servitja

Curs: 2020/2021

LA PETJADA DELS JJOO A BANYOLES

Paula Caball, Sara Cortés, Coral Constans i Mònica Riudavets
Ciències socials 2
4t de Doble Titulació d'Educació Infantil i Primària
Universitat de Girona
Curs 2020 - 2021

ÍNDIX

1.	Introducció	3
1.1.	Justificació del tema escollit	4
1.2.	Rellevància del tema escollit	5
1.3.	Fonts reunides i la seva procedència	6
2.	Objectius didàctics de la proposta	10
3.	Seqüència didàctica	11
3.1.	Sessió 1: Presentació dels Jocs Olímpics	12
3.2.	Sessió 2: Temps històric	13
3.3.	Sessió 3: Coneixem els Jocs de primera mà	15
3.4.	Sessió 4: Avantatges i inconvenients	16
3.5.	Sessió 5: Modificacions i canvis	18
3.6.	Sessió 6: Proves sobre els Jocs Olímpics	20
4.	Conclusions	23
5.	Bibliografia	25
6.	Annex	26
6.1.	Sessió 1: Imatge del tríptic de Banyoles, Subseu Olímpica '92	26
6.2.	Sessió 2: Fotografies del fris cronològic	27
6.3.	Sessió 3: Imatge del mallot de rem de Dick Pieper	51
6.4.	Sessió 4: Carta de Pasqual Maragall a Carles Fontserè	52
6.5.	Sessió 5: Fotos antigues d'algunes de les localitzacions de Banyoles	54

1. INTRODUCCIÓ

Una de les finalitats de l'assignatura de ciències socials és la de formar ciutadans crítics i compromesos amb la societat del seu temps, a més de donar-los recursos per comprendre el món on viuen i saber prendre decisions fonamentades en el coneixement. Per fer-ho, és important partir de l'interès dels alumnes, així com del seu context proper, que pot servir de punt de partida per treballar aspectes importants de la història i la societat del passat.

Una de les maneres per treballar la història és partint de fonts primàries. Aquesta metodologia ha estat reconeguda per diversos autors, d'entre els quals Tribó, 2005; Prats i Santacana, 2011; Pagès i Santisteban, 2010. A partir de fonts primàries, es poden desenvolupar aspectes com el pensament crític dels estudiants, el pensament creatiu i alternatiu o el fet de pensar històricament, és a dir, situar els coneixements i la teoria apresada en l'espai i el temps corresponents. A més, també contribueix a l'adquisició de millors tècniques de lectura i anàlisi de fonts i documents i, finalment, ajuda a desenvolupar la motivació i empatia dels infants. Aquest últim aspecte contribueix a crear ciutadans responsables i respectuosos amb la història i els elements culturals i patriòtics. Un bon treball a partir de fonts històriques pot fer que els alumnes acabin estimant el seu patrimoni, i aprenguin a respectar-lo no només pel fet de ser patrimoni, sinó també perquè se l'estimen i l'admirin.

Tenint en compte el Currículum d'educació primària de la Generalitat de Catalunya (2017), es pot dir que el treball amb fonts contribueix a treballar dues competències de l'àrea de Coneixement del Medi:

Competència 1. Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.

Competència 2. Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim.

Com a docents, tenim la responsabilitat d'incentivar el treball partint de fonts històriques, així com del fet d'anar a arxius històrics, els principals llocs de custòdia de documentació antiga. D'aquesta manera, els infants poden treballar a partir d'objectes reals, molt més interessant no només a nivell didàctic, sinó a nivell motivacional dels alumnes. A aquests, els crida molt més l'atenció treballar a partir d'objectes reals, històrics, que tenen una història darrere, que no tan sols mitjançant llibres d'història.

Així doncs, el present treball pretén presentar una proposta de treball de les ciències socials enfocada a 6è de Primària, encara que podria ser adaptable a altres cursos segons el context concret. El tema principal de la proposta són els Jocs Olímpics de Barcelona 1992, centrats en com

va influenciar en el municipi de Banyoles, al Pla de l'Estany. Banyoles va ser subseu olímpica, i aquest fet va provocar un important canvi a la ciutat, que es va modernitzar enormement i va enfocar-se per primer cop, com mai abans ho havia fet, al turisme. A partir d'aquí, es relaciona amb temes més generals, com el món dels Jocs Olímpics, passant pels canvis socials que ha anat experimentant la societat al llarg dels anys. Així doncs, el context concret en el qual ha estat pensada aquesta unitat didàctica, és en una escola de la ciutat de Banyoles o rodalies. Més concretament, s'havia pensat que es dugués a terme a l'escola de la Draga, atès que aquesta està situada al costat del Club Natació Banyoles, el parc de la Draga, la Vila Olímpica... espais construïts o reformats expressament per als Jocs Olímpics.

En aquesta proposta tenen un pes important les fonts històriques, ja que totes les propostes didàctiques parteixen d'aquestes. Més endavant, a l'apartat *1.3 Procedència de les fonts reunides*, s'explica amb més detall quins han estat els objectes històrics elegits per a treballar a les diferents sessions. Finalment, es pot veure la seva aplicació pràctica a les sessions a l'apartat *3. Seqüència didàctica*.

1.1 Justificació del tema escollit

En primer lloc, teníem pensat escollir un tema concret partint d'una temàtica local d'interès. Volíem fer-ho d'un dels quatre municipis on vivim actualment cadascuna de les quatre integrants del grup: Banyoles, Castelló d'Empúries, Pineda de Mar o Santa Maria de Palautordera. Se'ns va ocórrer escollir Banyoles, ja que és un municipi on freqüentem sovint i que totes trobem que té un encant especial. A més, Banyoles té una peculiaritat que els altres municipis no tenen, i és que va ser subseu olímpica als Jocs Olímpics de Barcelona'92. Malgrat ser aquest un fet prou recent, totes vam coincidir en la poca informació que consideràvem que teníem respecte d'aquest tema. A partir d'aquí vam pensar: si nosaltres, essent nascudes l'any 1999, considerem que desconeixem molt aquest tema, quant en deuen saber els alumnes que actualment estan cursant algun curs de l'etapa de Primària?

Així doncs, vam considerar que els alumnes de primària, especialment els banyolins i banyolines, haurien de conèixer informació sobre com el seu municipi es va convertir durant uns dies en una ciutat olímpica, i tots els canvis que va provocar aquest fet. Realment, totes vam coincidir en com d'estrany se'ns feia pensar que uns Jocs Olímpics, que tan lluny ens sembla que se celebren sempre, un any van fer-se a Barcelona i que una subseu va ser a la petita ciutat de Banyoles.

Vam considerar com seria de positiu treballar aquest tema amb alumnes banyolins i banyolines, o d'un poble de prop d'aquest municipi, ja que seria més senzill vincular-ho amb els seus interessos i motivacions. El fet de fer-ho a una escola de Banyoles no només afavoreix la motivació dels alumnes respecte del tema, sinó que també permet que aquests surtin de l'escola i contemplin, de primera mà, els canvis que aquells dies d'agost del 92 van provocar al seu municipi. Permet,

doncs, treballar partint d'una dinàmica molt més física, presencial, manipulativa, propera, a l'aire lliure i partint d'una temàtica d'interès local. Així doncs, en aquest projecte pretenem que l'aula deixi de ser l'únic espai d'aprenentatge, per compartir aquesta funció amb espais del poble.

Finalment, fer esment del fet que a partir d'aquest tema es poden treballar moltes temàtiques de l'àmbit social i històric, com l'aparició i evolució dels Jocs Olímpics des d'una perspectiva global, l'evolució i els canvis que ha patit la ciutat de Banyoles i els seus habitants en els últims anys, l'evolució i les conseqüències del turisme, personatges destacats i la seva aportació a la comunitat... D'altra banda, també es poden treballar conceptes més generals de les ciències socials, com la successió, la simultaneïtat, el temps històric, continuïtats i canvis, posició (present, passat i futur) i evolució, entre d'altres. Més endavant, a l'apartat 3. *Seqüència didàctica* s'explica i es veu com es porta a la pràctica l'explicació i el treball d'aquests conceptes.

1.2 Rellevància del tema escollit

Els Jocs Olímpics de Barcelona'92 van ser un esdeveniment molt important a Catalunya i a Espanya a la dècada dels 90 del segle passat. Aquests Jocs Olímpics comptaven amb un total de quinze subseus olímpiques, entre les quals es trobava Banyoles, que va ser l'encarregada d'acollir la modalitat de rem.

La ciutat de Banyoles va quedar transformada, positivament o negativa, a causa de la petjada dels Jocs Olímpics. El que és innegable són els canvis que va viure aquest municipi, d'entre els quals destaquen aspectes socials com la seva consolidació com a destí turístic, i d'altres urbanístics, com la construcció de noves infraestructures com la Villa Olímpica o el Parc de la Draga (Roura, 2017). Per tant, considerem important que els infants banyolins i banyolines coneguin aquest fet i com va afectar la seva ciutat.

D'altra banda, aquest tema permet treballar diferents continguts esmentats en el Currículum d'educació primària (2017) relacionats amb el treball de les ciències socials.

Continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural. Cicle superior (5è i 6è)

Canvis i continuïtats en el temps

Comprensió del temps cronològic: identificació de la durada, simultaneïtat i successió d'esdeveniments històrics.

Ús de representacions gràfiques per situar fets i etapes de l'evolució històrica.

Ús de diferents fonts històriques (orals, documentals, materials) per contrastar informacions sobre un mateix esdeveniment i obtenir elements per explicar les accions humanes.

Valoració de la pròpia història personal i col·lectiva per a la comprensió del passat i del present i la construcció del futur.

Valoració de l'intercanvi intergeneracional d'experiències.

A més, tal com s'ha fet esment a anteriorment, es poden treballar dues competències de l'àrea de Coneixement del Medi: Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes (*competència 1*) i interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim (*competència 2*).

D'altra banda, basant-nos en el llibre de Feliu i Hernández (2011), *12 ideas clave: enseñar y aprender historia*, fonamentem també el treball d'aquest tema en algunes de les idees clau que esmenten aquests dos autors. En primer lloc, es treballa la primera idea, que parla sobre la comprensió per part dels infants de les categories, nocions i convencions temporals. Així doncs, els alumnes treballaran conceptes com la **successió** (principi i final), la **posició** en el temps (passat, present i futur), la **reversibilitat** (de present a passat i de passat a present), la **simultaneïtat** (diversos fenòmens en un mateix temps), la **continuïtat** (elements que es mantenen al llarg del temps) i el **canvi** (elements que canvien al llarg del temps).

En segon lloc, es treballen en profunditat la idees tres, quatre i cinc, les quals ens expliquen que coneixem el passat a partir de diverses **fonts**, que poden ser primàries o secundàries: objectes, restes, escrits, testimonis, estudis, imatges... Els alumnes aprendran la diferència entre fonts primàries, les coetànies als fets que s'expliquen, i les secundàries, que han estat elaborades posteriorment als fets que expliquen. Finalment, també es treballa la vuitena idea, que parla sobre la **causalitat històrica**, sobre com una situació o un fet històric té les seves causes i genera diverses conseqüències.

Així doncs, considerem que aquest tema és rellevant no només perquè parteix d'un tema local d'interès per als alumnes de Banyoles, sinó també perquè a partir d'aquest es poden treballar diversos continguts del Currículum d'educació primària, així com algunes de les idees esmentades per Feliu i Hernández (2011) en el seu llibre *12 ideas clave: enseñar y aprender historia*.

1.3 Fonts reunides i la seva procedència

A continuació, expliquem en què consisteix cada font històrica en concret, d'on l'hem obtingut i per què les considerem interessants per a treballar a l'aula. Vegeu l'*Annex* per veure les imatges en alta qualitat.

Descripció de la font i d'on s'ha extret

Tríptic sobre Banyoles com a subseu Olímpica '92. Extret de l'**Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany**.

Per què és interessant treballar aquesta font a l'aula

El tríptic permet als alumnes conèixer de manera autònoma informació bàsica sobre les Olimpíades i sobre què va passar més concretament a Banyoles. A més, dona peu a que els alumnes es qüestionin altres aspectes sobre els Jocs Olímpics.

Imatge/s

Postal amb el logotip de la subseu olímpica de Banyoles (Barcelona '92). Extret de l'**Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany**.

En aquest cas, la postal serveix perquè els alumnes mitjançant el dibuix contextualitzin aquest objecte a un any en concret. A més, també hi ha el nom de la ciutat.

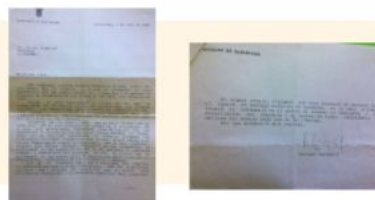
Mallot de rem de l'equip d'Espanya. Cedit per **Dick Pieper**.

Aquest objecte ens serveix perquè els alumnes coneguin un home que va participar a les Olimpíades. Aquest els pot explicar de primera mà l'experiència.

Carta de Pasqual Maragall a Carles Fontserè. Extreta del **treball de recerca de Pol Pagès**. Font original: Joan Solana.

A partir d'aquesta font es pot treballar la preocupació de part de la població per la fauna i la flora del poble i la sostenibilitat.

Fotografies de diferents Banyoles abans, durant i després dels JJOO. Extret del **treball de recerca de Pol Pagès**. Font original: Pere Duran.

Mitjançant aquestes fonts es poden observar els canvis urbanístics i l'impacte paisatgístic que van provocar les noves infraestructures creades per les Olimpíades.

Aquests objectes s'utilitzen a diverses sessions. A partir d'aquests es treballen aspectes de les ciències socials com els esmentats en apartats anteriors. Per tal d'obtenir aquestes fonts, hem recorregut a diversos llocs.

Primerament, atès que una de les integrants del grup és del municipi de Banyoles, va poder proporcionar material de primera mà. La seva família guardava a casa material dels anys dels Jocs olímpics, com per exemple, una postal, un llibre que parla sobre els Jocs Olímpics a Banyoles, fotografies, entre d'altres. Malgrat que en un primer moment pensàvem que els utilitzaríem, finalment només vam acabar utilitzant el llibre per extreure informació sobre els Jocs Olímpics a Banyoles i programar les sessions.

En segon lloc, malgrat la situació amb la Covid-19, vam poder visitar l'**Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany**, on vam poder obtenir el tríptic sobre Banyoles com a subseu Olímpica '92. Aquest arxiu està situat al claustre del Monestir de Sant Esteve de Banyoles, i va entrar en funcionament l'any

2007. Té la característica que fa la doble funció d'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany i Arxiu Municipal de Banyoles. Compta amb tres espais diferents: un dedicat al públic, un de treball per als arxivers, i l'últim de custòdia de la documentació. L'arxiu custodia una gran varietat de patrimoni documental, que permet obtenir informació sobre la societat, l'economia i la història de la comarca del Pla de l'Estany (XAC, s.d).

A l'arxiu preteníem obtenir totes les fonts primàries possibles: pòsters, fotografies, revistes, etc. Després de visitar-lo, vam poder aconseguir tríptics, revistes, adhesius i pins, però cap pòster. A més, hi havia llibres, però tractaven continguts teòrics, i nosaltres buscàvem elements que s'haguessin utilitzat durant les obres de Banyoles o la celebració dels Jocs Olímpics, com cartells, fotografies o pressupostos, entre d'altres. Així doncs, de l'arxiu no vam poder obtenir fotografies de les reformes i obres urbanístiques més importants i representatives. L'arxiver ens va explicar que el motiu pel qual no hi són és perquè les obres urbanístiques més importants que es van dur a terme les va finançar la Generalitat de Catalunya. Per tant, aquests documents es troben en els seus arxius. A l'arxiu de l'Ajuntament de Banyoles només es troba documentat el que va finançar aquesta institució.

A més, també vam comptar amb l'ajuda d'algunes **persones** de Banyoles, que ens van proporcionar alguns d'aquests materials. En primer lloc, vam obtenir diversos materials gràcies a un amic d'una integrant del grup, Pol Pagès, que va fer el Treball de Recerca sobre l'impacte dels Jocs Olímpics a la ciutat de Banyoles. Per a l'elaboració d'aquest treball va estar en contacte amb qui va ser alcalde de Banyoles durant els Jocs Olímpics, Joan Solana. És per aquest motiu que en Pol Pagès ens va cedir una carta que li havia ofert Joan Solana per al seu treball de recerca. Aquesta carta era una que Pasqual Maragall va enviar a Carles Fontserè, prèviament als Jocs Olímpics, on parlava de diversos aspectes urbanístics. D'altra banda, Dick Pieper, responsable esportiu de rem directament involucrat en la realització dels Jocs Olímpics, també ens va proporcionar objectes utilitzats a les Olimpíades, com el mallot de rem i el xandall utilitzat per l'equip d'Espanya, i una bandera per animar a l'equip, entre d'altres. Finalment, Albert Comas, el pare d'una amiga de la integrant banyolina del grup i president del Club Natació Banyoles, ens va proporcionar una classificació de rem de les Olimpíades. Tot i això, aquesta font primària no ha estat utilitzada.

Pel que fa a les imatges sobre els Jocs Olímpics, les quals s'utilitzaran a la segona sessió de la seqüència didàctica, així com la informació i els vídeos relacionats (vegeu *Annex 6.2*), han estat extrets de la **web oficial dels Jocs Olímpics** (olympic.org). Finalment, també hem obtingut diverses fotografies d'un **Treball de Recerca**, realitzat per Pol Pagès, anomenat *Banyoles, un reflex dels Jocs Olímpics* (2019), el qual contenia imatges que no vam poder aconseguir a l'arxiu de l'Ajuntament de Banyoles. Per tant, tot i que no hem pogut anar a Barcelona a buscar-les, les hem pogut extreure d'aquest projecte. És important esmentar que, tal com s'ha dit anteriorment, aquest noi és amic d'una integrant del grup i ens ha cedit sense inconvenients les imatges.

Així doncs, la gran majoria de les fonts utilitzades per a aquest treball provenen de persones conegudes que han col·laborat deixant-nos material. Pocs objectes provenen d'altres llocs, només una postal i un tríptic, que provenen de l'arxiu de l'Ajuntament de Banyoles, i les imatges, algunes de les quals són de familiars i amics d'una integrant del grup i d'altres extretes del llibre *Banyoles, al Costat de Barcelona*.

Cal dir que, durant la recerca de fonts a Internet, ens va ser pràcticament impossible trobar fonts primàries sobre els Jocs Olímpics de Barcelona a la ciutat de Banyoles. És cert que es poden trobar algunes imatges, però costa descobrir la font d'aquestes o el moment en què van ser fetes. D'altra banda, també vam trobar fotografies antigues de Banyoles a la Memòria Digital de Catalunya, però no s'adequaven al el que buscàvem, atès que generalment hi ha imatges del monestir de Sant Esteve, de l'estany, d'algunes famílies i carrers, etc., però no dels canvis en els espais. És per aquest motiu pel qual vam haver de recórrer a persones del nostre entorn per obtenir les fonts i, en tractar-se d'un fet històric bastant recent, no va ser complicat poder obtenir diverses fonts primàries.

Finalment, ens agradaria destacar dos llibres, dels quals hem obtingut molta informació teòrica per poder elaborar les sessions de manera fonamentada. El primer s'anomena *Banyoles, al Costat de Barcelona* i el tenia la integrant del grup banyolina a casa seva, atès que la seva família el va comprar durant els Jocs Olímpics. Més concretament, aquest llibre va ser escrit l'any 1987 pels autors María Casales, Joan Solana i Xavier Xargay. En aquest hi consten mapes i dibuixos de les noves construccions, es parla del territori, la ciutat, la població, del rem i els seus orígens, del projecte olímpic a la ciutat, entre d'altres. El segon es diu *El món dels Jocs Olímpics per a tothom*, d'Òscar Vendrell. És un llibre per a infants a partir de 8 anys, encara que és interessant per a tots els públics, ja que està ple de detalls, dades precises, curiositats, anècdotes, etc. D'aquest, n'hem extret molta informació dels JJOO en general, sobretot per elaborar l'última sessió. A més, a l'estar enfocat al públic infantil, ens ha resultat ideal.

En conclusió i a tall de resum, tot i que les fonts que vam aconseguir de l'arxiu no eren les esperades, sí que vam trobar alguns objectes que ens han estat interessants i útils. A més, vam poder recollir suficients objectes procedents d'altres mitjans, com amics i coneguts d'una integrant del grup, així com d'alguns llibres i de la web oficial dels Jocs Olímpics.

2. OBJECTIUS DIDÀCTICS

Abans de presentar els objectius concrets de la proposta, considerem necessari tractar la **dimensió** i les **competències** implicades, basant-nos en el currículum d'Educació Primària (2017).

Dimensió món actual

Competència 1. Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.

Competència 2. Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim.

Competència 5. Valorar problemes socials rellevants interpretant-ne les causes i les conseqüències per plantejar propostes de futur.

Quant als **objectius didàctics**, d'una banda en trobem que fan referència a continguts de l'àmbit de coneixement del medi i, de l'altra, objectius referents a capacitats habilitats i procediments que desenvoluparan durant la realització de la seqüència didàctica.

Pel que fa als objectius d'aprenentatge referents a **continguts** de l'àrea de coneixement del medi social i cultural hem establert els següents:

Objectius referents a continguts conceptuals:

- Conèixer la història dels Jocs Olímpics (què són, quan van sorgir, on, quan, per què es fan) així com els elements que els componen (flama, anella, himne, Carta Olímpica, etc.).
- Observar els canvis i les conseqüències que comporten els Jocs Olímpics en el lloc on es duen a terme, en concret els canvis que va patir la ciutat de Banyoles.

Quant als objectius referents a **capacitats, habilitats i procediments**, hem establert els següents:

Objectius referents a procediments:

- Estudiar l'entorn a partir de fonts primàries i secundàries per a desenvolupar la motivació per conèixer la història.
- Adquirir tècniques d'anàlisi de les fonts per tal d'extreure'n informació, amb predisposició de voler conèixer fets de diferents èpoques històriques.

3. SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

Aquesta unitat didàctica està pensada per dur-se a terme al tercer trimestre, encara que és adaptable a qualsevol moment del curs escolar. Té una durada de sis sessions d'una hora i mitja cadascuna, atès que es durien a terme a les tardes, de tres a dos quarts de cinc. Les sessions estan distribuïdes en tres setmanes, dues sessions per setmana. Durant les diverses sessions els alumnes coneixeran la història dels Jocs Olímpics, investigaran sobre les curiositats d'aquests i descobriran els canvis que ha patit la seva ciutat a causa de la participació de Banyoles com a subseu olímpica.

Tal com s'ha exposat en els objectius didàctics i en el primer apartat, una gran part dels continguts estan relacionats amb conèixer i observar els canvis que ha patit la ciutat de Banyoles a causa dels Jocs Olímpics. Per aquest motiu, cal remarcar que la present seqüència didàctica està especialment pensada per dur-se a terme a Banyoles; en cas contrari, es perdria el sentit de les sessions. Tot i això, es pot adaptar, en cas que es dugués a terme en una altra ciutat o poble que també hagués sigut subseu olímpica.

A continuació es pot veure una taula amb les sessions breument descrites, tot i que seguidament estaran explicades i desenvolupades amb detall.

		Font que s'utilitza:
Sessió 1	Observació d'un tríptic i coneixement de la història dels Jocs Olímpics.	Tríptic.
Sessió 2	Elaboració d'un fris cronològic.	Fotografies i vídeos de diferents Jocs Olímpics i una postal amb segell de Banyoles.
Sessió 3	Xerrada amb en Dick Pieper + preparar enquesta per a gent del poble (familiars, botiguers, veïns, etc).	Mallot de rem de l'equip d'Espanya.
Sessió 4	Carta d'en Maragall + respostes del poble → anàlisi dels canvis que ha patit Banyoles (+ sostenibilitat).	Carta de Joan Maragall a Carles Fontserè.
Sessió 5	Gimcana per veure com han canviat els llocs del poble.	Fotografies antigues dels llocs de Banyoles que més canvis van patir (àrea de sortida de rem, la Draga, pavelló poliesportiu, Vila Olímpica, Club de Natació de Banyoles i passeig del costat de l'estany).
Sessió final	Competició final → curiositats dels JJOO i síntesi dels aprenentatges.	En aquesta sessió no s'utilitza cap font.

SESSIÓ 1: Presentació dels Jocs Olímpics

Material:

- Font: tríptic (vegeu Annex 6.1)
- Tauletes digitals.

Descripció de la sessió:

● Introducció

Per presentar el tema de la unitat didàctica, la mestra presentarà als alumnes el **tríptic original sobre Banyoles com a subseu Olímpica '92**. En un primer moment, ensenyarà l'original, encara que més endavant repartirà fotocòpies en color als alumnes, per tal que el puguin observar i manipular amb detall. Seguidament, la mestra dividirà la classe en sis grups d'uns quatre alumnes, repartirà una tauleta i una fotocòpia del tríptic a cadascun d'ells i els demanarà que entrin a un *padlet* (prèviament creat per ella). Un cop hagin entrat, hauran d'escriure de què creuen que és el tríptic, així com elements que observen que poden ser rellevants.

A continuació, com que segurament els alumnes hauran esbrinat que el tríptic correspon als Jocs Olímpics del 1992, la mestra plantejarà una pregunta: “per què i com es fan els Jocs Olímpics?”. A partir d'aquesta es basarà la descoberta del contingut, tant en aquesta sessió com en les següents. A més, a l'última sessió es recuperarà la mateixa pregunta i es farà una comparació entre el que sabien a la primera i el que han après al llarg de la unitat didàctica. Així doncs, tant l'objecte exposat com la pregunta permeten donar un punt de partida a la unitat didàctica.

● Desenvolupament

Aquesta sessió estarà dedicada a conèixer la història dels Jocs Olímpics: què són, com es fan, per què es fan, quan i per què van sorgir, on, etc. Per fer-ho, cada grup haurà de buscar una informació concreta a partir d'una pregunta i explicar-la als companys. Així, hi haurà sis blocs de preguntes, un per cada grup:

1. Què són els Jocs Olímpics antics? Quan van sorgir? Per què? En què consistien?
2. Quan van sorgir els Jocs Olímpics moderns? Per què? En què consisteixen?
3. Quin és el símbol dels Jocs Olímpics? Què representa?
4. Què és la flama olímpica? Què representa?
5. Què és la Carta Olímpica?
6. Què és el COI (Comitè Olímpic Internacional)? Quan es va fundar? Qui el va crear? De què s'encarrega?

Els alumnes també podran observar el tríptic si volen, per tal de trobar informació que els pot servir, per exemple, per veure el símbol de les anelles. Després de buscar la informació, cada grup exposarà la seva i s'anirà construint un esquema a la pissarra entre tots, per tal de tenir un resum de l'origen

dels Jocs Olímpics i la seva evolució fins avui dia. Depèn del temps que es disposi en aquest moment de la sessió, la mestra proposarà als alumnes de copiar l'esquema a la seva llibreta o en un full, per tenir la informació recollida. Si el temps és just, es pot optar perquè el copiï la mestra a la pissarra i, posteriorment, li faci una foto. D'aquesta manera, podrà fer fotocòpies i repartir-les a tots els alumnes. Considerem més important que hi hagi temps perquè cada grup exposi i es comenti la informació que han trobat, que no que copiïn la informació en un full, encara que també és interessant que cada alumne elabori el seu esquema propi.

- **Tancament**

Un cop estigui l'esquema creat i tots els grups hagin compartit la seva informació, la mestra introduirà les Olimpíades de Barcelona de 1992. Així, explicarà que els jocs es van fer a Barcelona, però que alhora hi havia altres subseus olímpiques (Badalona, Sabadell, Terrassa, València...) entre les quals es trobava Banyoles. Per fer-ho, s'ajudarà un altre cop del tríptic, en el qual hi ha informació sobre Banyoles com a subseu Olímpica.

SESSIÓ 2: Temps històric

Material:

- **Fonts:** fotografies, vídeos i una postal amb segell per completar la línia del temps (vegeu *Annex 6.2*)
- Fris cronològic (vegeu *Annex 6.2*)
- Tauletes per escanejar els codis QR.

Descripció de la sessió:

- **Introducció**

En aquesta sessió els alumnes treballaran l'evolució dels Jocs Olímpics mitjançant la construcció d'un fris cronològic. Així doncs, abans de començar l'activitat principal, la mestra estendrà un paper de mural a terra, en el qual hi haurà unes marques que simbolitzaran cada quatre anys. A més, a cada marca hi correspondrà una fotografia de la celebració dels Jocs Olímpics d'aquell any, des del 1896 fins a l'actualitat. Però només estaran col·locades la meitat d'imatges, la resta les hauran de col·locar els alumnes. Per tant, la mestra presentarà una **postal original** dels Jocs Olímpics de Barcelona (concretament, de la subseu banyolina) i un seguit de **fotografies** (que seran rèpliques, impreses per la mestra) als alumnes, les quals representaran diferents moments de la història dels Jocs Olímpics, de diferents llocs del món. Malgrat que en un primer moment la mestra ensenyarà la postal original, a la part principal de la sessió s'utilitzarà una fotocòpia d'aquesta, per tal que els alumnes la puguin observar i manipular lliurement sense haver-se de preocupar per si es trenca.

És important fer menció del fet que en el fris només es representaran els JJOO d'estiu, no els d'hivern. S'han escollit els d'estiu perquè, a part que els de Barcelona van ser d'estiu, solen ser els

més representatius. A més, si es fessin els d'hivern i d'estiu, hi hauria moltes imatges i molta informació. Si més no, la mestra haurà d'explicar, mentre els alumnes fan el fris, que no hi surten representats els jocs d'hivern, per tal que els alumnes en siguin conscients.

- **Desenvolupament**

L'activitat principal consisteix a completar la línia del temps amb les imatges i la postal proporcionades per la mestra. Així, els alumnes hauran de pensar on situar i col·locar l'objecte i les fotografies al fris; per fer-ho, s'hauran de fixar en aspectes com: com van vestits les persones que surten (si n'hi ha), la qualitat de les imatges, si hi ha quelcom escrit, etc. També hauran de recordar la informació que van treballar la sessió anterior o fer servir l'esquema que van crear, ja que els pot servir d'ajuda a l'hora de col·locar les fotografies (per exemple, els alumnes ja sabran que es fan Jocs Olímpics d'hivern i d'estiu).

Atès que s'han celebrat 28 Jocs Olímpics, la mestra haurà col·locat catorze imatges al fris, i els alumnes en tindran catorze més per completar-lo (vegeu *Annex 6.2*). Sota de cada marca (cada quatre anys) hi haurà apuntat el nom del país on es van celebrar. Aquest fet els pot servir de pista, també, a l'hora de col·locar les imatges. A més, la mestra haurà col·locat alguns codis QR impresos en el fris, ja que algunes de les imatges estaran acompanyades d'un **vídeo**. Podran escanejar els codis amb les tauletes, encara que en el moment de mirar el vídeo, la mestra pot reproduir-lo utilitzant el projector, per tal que es vegi millor.

- **Tancament**

Un cop l'alumnat hagi col·locat tots els elements en el fris cronològic, miraran si ho han fet al lloc corresponent, amb l'ajuda de la mestra. A partir d'aquí, ella haurà de guiar la classe en funció del tema i dels continguts que vulgui tractar, així com les reflexions que en vulgui extreure, ja que es pot parlar de molts temes referents a cadascun dels anys.

Per exemple, una de les qüestions que pot sorgir mentre fan el fris o un cop l'hagin acabat és que, aparentment, falten imatges, ja que hi haurà 32 marques i només 28 fotografies. Això es deu al fet que, al llarg de la història, hi ha hagut quatre Jocs Olímpics que no s'han celebrat: els del 1916 a causa de la Primera Guerra Mundial, els del 1940 i 1945 a causa de la Segona Guerra Mundial, i els del 2020 a causa de la pandèmia provocada per la Covid-19.

També es poden comentar altres qüestions, com que l'any 1900 va ser el primer any que van poder participar dones, o que l'any 1936 Espanya no va poder participar per la Guerra Civil (per tractar la *simultaneïtat*) o que el nord americà Jesse Owens va guanyar quatre medalles d'or estant al govern de Hitler (un fet molt important), entre altres esdeveniments. Així, a partir d'un fet històric concret, com és la celebració dels JJOO, es poden tractar moltes qüestions socials, culturals, històriques, etc. A més, recomanem treballar també els conceptes de *posició en el temps* (passat, present i futur) fent que els alumnes facin hipòtesis sobre el futur. Per exemple, es poden preguntar què es farà amb els

Jocs Olímpics si la situació amb la Covid-19 continua? Se celebraran? Els següents quan se celebraran: el 2024 o s'alteraran els anys?, entre d'altres.

SESSIÓ 3: Coneixem els Jocs de primera mà

Material:

- Font: Mallot de rem de l'equip d'Espanya
- Formulari *Google Forms*.

Descripció de la sessió:

- **Introducció**

Prèviament a començar l'activitat, la mestra ensenyarà als alumnes un **mallot original de rem de l'equip d'Espanya utilitzat a les Olimpíades del 1992**, però no els dirà què és. Tot seguit, els podrà fer preguntes com: de qui creieu que pot ser?, era d'un noi o d'una noia?, quin esport practicava la persona que el portava?, a quin país creieu que representava?, entre d'altres. A partir d'aquí, els alumnes podran fer les seves hipòtesis, però la mestra no donarà cap resposta com a bona, atès que serà el mateix Dick Pieper qui els explicarà totes aquestes qüestions. Aquest home és el remer que va portar aquest mallot per competir a les Olimpíades del 92 a Banyoles.

A continuació, s'explicarà als alumnes que en aquesta sessió podran entrevistar a Dick Pieper, un remer que va participar en els Jocs Olímpics de Barcelona '92. És per aquest motiu que la mestra deixarà uns deu minuts als infants per pensar preguntes que li podrien fer. A més, prèviament els haurà comentat alguns dels temes sobre els quals li poden fer preguntes interessants, com per exemple la igualtat de gènere en les proves, la sostenibilitat, el grau d'implicació i dificultat en els entrenaments, entre d'altres.

- **Desenvolupament**

Un cop passats aquests deu minuts i els alumnes tinguin pensades algunes preguntes per fer, entrarà Dick Pieper a l'aula. L'exremer els farà una petita introducció sobre qui és i com va ser la seva experiència en els JJOO del 92. A partir d'aquí, els alumnes podran fer-li les preguntes que han pensat anteriorment, o d'altres que se'ls ocorrin.

- **Tancament**

Per acabar la sessió, la mestra proposarà als alumnes dissenyar una eina per recollir informació sobre com era Banyoles abans de formar part dels Jocs Olímpics del 92 i conèixer les conseqüències que va patir la ciutat com a subseu olímpica. Així doncs, tot el grup, amb l'ajuda de la mestra, dissenyarà una enquesta en format *Google Forms* amb un seguit de preguntes que els mateixos alumnes hauran de fer a la gent del poble, ja siguin els seus familiars, botiguers, gent que trobin pel

carrer o els seus veïns, entre d'altres. Ara bé, tots han de ser ciutadans o exciutadans de Banyoles o rodalies durant els Jocs Olímpics. Algunes de les preguntes van més adreçades a botiguers, d'altres a familiars, etc. Així doncs, la resposta de totes les preguntes no serà obligatòria, atès que depenent de la persona que sigui entrevistada, no podrà resoldre-les totes.

A continuació es presenta un exemple de formulari que podrien dissenyar els alumnes, amb l'ajuda de la mestra: [exemple formulari](#).

S'ha decidit utilitzar el *Google Forms* perquè és el fet que sigui en un format digital, fa que les respostes quedin recollides de forma ordenada i permanent. Per fer el buidatge i l'anàlisi de les respostes, serà molt pràctic poder-les projectar a la pissarra digital de l'aula i comparar-les. Ara bé, tenim en compte el fet que per fer les entrevistes, segurament molts dels alumnes no tenen a la seva disposició un mòbil per poder-les realitzar. Així doncs, la mestra repartirà també una còpia de les respostes escrites, per aquells alumnes que ho facin de manera no digital. Un cop hagin fet les entrevistes, aquests alumnes hauran de passar les respostes escrites a mà a l'ordinador, per tenir-ho tot registrat. Les entrevistes les hauran de fer per al pròxim dia. Mínim, cada alumne hauria d'aconseguir fer una entrevista, encara que com més en facin, millor.

SESSIÓ 4: Avantatges i inconvenients

Material:

- Font: carta de Joan Maragall a Carles Fontserè (vegeu *Annex 6.4*)
- Sobres
- Papers dels rols de la simulació
- Tauletes digitals.

Descripció de la sessió:

- **Introducció**

La mestra dividirà els alumnes en grups de quatre, a l'atzar, i a cada grup li entregarà un sobre. Dins d'aquest hi haurà vuit trossets de paper que, ordenats, conformen una rèplica (impresa per la mestra) de la **carta original que Pasqual Maragall va escriure a Carles Fontserè el 1988**, un artista i activista català molt conegut, el qual va viure a Porqueres des del 1973, després de tornar de l'exili. La mestra també entregarà un post-it a cada grup on hauran d'escriure, de forma breu, la resposta a la pregunta que la mestra apuntarà a la pissarra: Quina decisió o quines mesures decideix prendre Pasqual Maragall a la petició de Carles Fontserè?

Així doncs, la mestra deixarà uns cinc minuts perquè cada grup ordeni la carta. Un cop doni el tret de sortida, cada grup haurà d'ordenar els papers, entendre el text que conformen, escriure la resposta al post-it i enganxar-lo a la pissarra. El primer grup que acabi la tasca i hagi respost la pregunta

correctament, guanya. És interessant, però, que cada grup aporti una visió nova del que entén a la carta. Així doncs, no només guanya qui acaba abans, sinó qui proporciona una resposta correcta i completa.

- **Desenvolupament**

Un cop tots els grups hagin finalitzat la tasca, s'analitzaran els post-its i la carta de manera conjunta. Així, els nens i nenes podran explicar com han deduït la resposta, què els ha cridat l'atenció, què és el que no han entès, entre d'altres.

A continuació, els alumnes es dividiran en cinc grups aleatoris i a cada grup se li entregarà una tauleta digital. En aquesta tauleta podran consultar els resultats de les enquestes que tots els alumnes de la classe han passat a diversos ciutadans del poble (tal com s'explica a la sessió anterior). Gràcies a la síntesi que la mateixa aplicació que *Google Forms* ofereix, els alumnes veuran de cada pregunta les diverses respostes que han donat les persones entrevistades. A partir d'aquests resultats, cada grup haurà d'extreure conclusions i adonar-se de quins han estat els beneficis i inconvenients més compartits per la població que han causat la celebració dels Jocs Olímpics a Banyoles l'any 1992. La mestra deixarà uns 15 minuts perquè cada grup resumeixi els beneficis i inconvenients i, posteriorment, un portaveu de cada grup exposarà allò que el seu grup ha extret de les enquestes.

- **Tancament**

Per acabar la sessió, es realitzarà una simulació. Aquesta és una dinàmica creativa que ajuda a entendre i posar-se en la pell de les persones d'aquell moment històric que s'està estudiant. En aquest cas, la simulació representarà un ple de l'Ajuntament i a cada alumne se li repartirà un paper on se li assignarà un rol:

- Persona que li preocupa com afectarà les noves infraestructures a la fauna i flora de Banyoles;
- persona que defensa que tots els canvis que es faran a nivell d'infraestructures ajudarà que vinguin més turistes;
- persona que no li interessa el tema, vol que acabi de pressa el ple, li és igual les conseqüències;
- persona que tot li sembla bé;
- persona que tot li sembla malament;
- alcalde que modera el ple;
- Entre d'altres.

Així doncs, els alumnes, mitjançant aquesta simulació, faran una imitació o representació del moment històric en el qual l'Ajuntament de Banyoles va haver de decidir aspectes que afectarien el futur del seu municipi.

SESSIÓ 5: Modificacions i canvis

Material:

- Font: fotografies antigues dels llocs de Banyoles que més canvis van patir: l'àrea de sortida de la competició de rem, la Draga, pavelló poliesportiu, Vila Olímpica, Club de Natació de Banyoles i el passeig del costat de l'estany (vegeu *Annex 6.5*)
- Sobres amb informació de cada espai que es distribuïran per les localitzacions
- Fotografies actuals de les localitzacions.
- Dos mòbils (un de cada mestre que hi participa).

Descripció de la sessió:

- **Introducció**

Aquesta sessió està destinada a fer una gimcana per la Vila Olímpica de Banyoles, la qual, tal com indica el seu nom, va ser construïda expressament per les Olimpíades. L'objectiu d'aquesta sessió és que els nens i nenes coneguin com era aquesta zona del poble abans dels Jocs Olímpics, atès que segurament molts d'ells no ho saben. També és una manera que vegin en primera persona i de manera visual com un fet com les Olimpíades pot provocar tants canvis en un territori.

Prèviament a començar la gimcana, la mestra dividirà els alumnes de l'aula en dos grups aleatòriament, de manera que quedin uns deu nens i nenes a cada grup, aproximadament. Atès que sortiran de l'aula, aniran acompanyats de dos mestres; per tant, cada grup tindrà un docent de referència.

Un cop els grups estiguin fets, la mestra repartirà a cada grup una sèrie de rèpliques de les **fotografies impreses antigues** del Parc de la Draga, el pavelló de la Draga, el passeig de l'estany, els pisos de la Vila Olímpica, el Club Natació Banyoles, l'àrea de sortida de rem i el passeig del costat de l'estany (vegeu *Annex 6.5*). A més, també les projectarà a la pissarra, però quan les presenti no els dirà quins llocs són, ja que ho hauran de descobrir ells. A continuació, se'ls explicarà el funcionament de la gimcana.

- **Desenvolupament**

El funcionament de la gimcana és el següent. Els nens i nenes sortiran de l'escola amb el seu grup i el seu mestre de referència. L'objectiu serà buscar, a partir de les fotografies antigues, els llocs actuals i fer-s'hi una fotografia on apareguin tots els membres del grup. La fotografia es farà amb el mòbil del o de la mestra que acompanya a cada grup. A més, a cada lloc on vagin es trobaran un sobre amb una informació d'un altre espai, però no es dirà de manera explícita quina localització és. Així, quan arribin a l'aula i tinguin totes les fotografies, hauran de relacionar totes les informacions que han trobat amb les corresponents imatges.

Espai on troben la informació	Informació	Espai al qual fa referència
Parc de la Draga	Aquí hi vivien tots els esportistes que van participar en les Olimpíades, els tècnics i els àrbitres. Només es podia accedir a aquesta zona si tenies una acreditació.	Pisos de la Vila Olímpica
Pavelló de la Draga	Era l'edifici principal durant les Olimpíades, on hi havia sales de reunions del Comitè Organitzador, l'oficina olímpica, la sala de protocol, de la FISA, dels àrbitres, de comunicacions, d'impremta, d'administració, de documentació, de premsa, de senyalització, bars, restaurants, sales de treball, de recepció, de reunió de VIPS, centre d'urgències, magatzems, etc.	Club Natació Banyoles
Pisos de la vila Olímpica	Es va construir per tal de veure com els remers finalitzaven la regata. Fa 14 metres d'alçada i juntament amb aquesta també es van construir unes grades. El 2004 la van fer nova per tal de poder-la utilitzar a les competicions actuals.	Torre de l'arribada de rem
Club Natació Banyoles	Anteriorment a les Olimpíades aquests no existien. Sense la seva construcció, avui dia molts de nosaltres aniríem amb cotxe, moto o a peu. A més, es va remodelar l'espai perquè els vianants hi poguessin passejar còmodament.	El passeig de l'estany (sense carrils bici)
Torre de l'arribada de rem	Abans del 1992, no n'hi havia cap. La construcció d'aquest va tenir una gran importància per a la pràctica d'esports de pista. Durant els Jocs, estava destinat a la preparació i entrenament dels atletes. També va fer de taller d'embarcacions i de magatzem.	Pavelló de la Draga
El passeig de l'estany (sense carrils bici)	L'arquitecte que es va fer càrrec d'aquest projecte era Ramon Forcada. Si observem aquest espai des de l'aire, veurem que té forma de bot de rem amb les seves pales. L'obra tenia com a objectiu homenatjar a l'embarcació estrella de les competicions de rem durant les Olimpíades, el vuit.	Parc de la Draga

- **Tancament**

Finalment, quan els alumnes arribin a l'escola, es mirarà si els dos grups han aconseguit fer fotos a tots els espais i si les han fet al lloc adequat. En cas que no fos així, la mestra tindrà unes fotografies actuals per tal de poder-los ensenyar la correspondència. Tot seguit, es demanarà a cada grup que relacioni la informació que ha trobat amb la imatge corresponent. Un cop ho hagin fet, comentaran entre tots en veu alta de quina manera ho han relacionat, si ho han fet bé o no, si tenen dubtes sobre

aquella informació, si volen saber alguna cosa més sobre alguna localització, si volen fer aportacions, entre d'altres.

SESSIÓ 6: Proves sobre els Jocs Olímpics

Material:

- Flama olímpica de paper feta per la mestra
- Kahoot: <https://play.kahoot.it/v2/?quizId=250f2c55-aa7d-46fa-8e51-d12b024e8e07>
- Padlet: <https://padlet.com/grupba3tic/2jazdz60yluu1kdw>
- Papers i llapis per apuntar les respostes del Padlet
- Vídeo de l'Info K: <https://www.ccma.cat/tv3/super3/infok/els-nous-pictogrames-dels-jocs-olimpics/video/5830846/>
- Material divers com cartolines, retoladors... per construir el pictograma
- Medalles d'or, de plata i de bronze fetes amb cartolina.

Descripció de la sessió:

● Introducció

Per a dur a terme aquesta sessió, en primer lloc es formaran grups, ja que el desenvolupament d'aquesta consistirà a fer una sèrie de proves per equips, relacionades amb el contingut treballat a les sessions anteriors. A més, també s'introduirà contingut nou en algunes de les activitats.

La creació dels grups es farà mitjançant una dinàmica ràpida, ja que es vol dedicar el màxim temps possible a fer les activitats i no destinar gaire estona a formar els grups. Així doncs, la dinàmica serà la següent. La mestra explicarà tres tipus de personalitats: l'elèctrica (persones que són actives, amb energia, que volen convèncer a la resta de les seves idees), la sòlida (persones que quan tenen una idea bona prefereixen seguir-la abans que canviar-la, que prefereixen la seguretat i tenir-ho tot sota control) i la líquida (persones a qui els semblen bé totes les idees i no tenen problema a adaptar-se a qualsevol situació). A continuació, els alumnes s'hauran d'agrupar segons si creuen que són elèctrics, sòlids o líquids. I d'aquests tres grups, es formaran equips de tres persones (un de cada personalitat). Per tant, en total hi haurà aproximadament set grups de tres alumnes. Pot ser que en cada grup no hi hagi una persona de cada personalitat, però passa res; és només una dinàmica per intentar que els grups siguin tan diversos com sigui possible.

● Desenvolupament

Un cop els grups estiguin formats, cada equip haurà de decidir quin equip volen representar, ja que se suposa que la dinàmica és com la dels Jocs Olímpics. Abans de començar les proves, la mestra col·locarà una flama feta de paper (per simbolitzar la flama olímpica) al davant de la classe.

Les proves es basaran en curiositats (fets, dades, enigmes, etc.) relacionades amb els Jocs Olímpics, i es durà a terme mitjançant una competició per grups, per tancar la unitat didàctica i repassar continguts o deduir informació a partir dels continguts apresos en les sessions anteriors. Seran les següents:

- **Endevinar frases certes i falses:** En el següent [padlet](#) es pot observar els diferents grups de frases de les quals una d'aquestes és falsa. Els alumnes en un paper hauran d'anotar la frase incorrecta de cada grup. Ho hauran d'escriure en un paper per tal que els altres grups no vegin les seves respostes. En el padlet actual, les frases incorrectes són la **tercera** en cada cas. Recomanem, però, que si es fa a l'aula, es barregin les correctes i les falses, per tal que no segueixi cap patró. En aquesta prova, cada vegada que l'equip descobreixi quina és la frase falsa, sumarà un punt a la seva puntuació total.

- **Imagina:** En aquesta prova es plantejarà als alumnes un dilema moral. S'hauran d'imaginar que són l'alcalde o alcaldessa de Banyoles i treballadors de l'Ajuntament, i hauran de decidir si volen que les Olimpíades es duguin a terme a la seva ciutat (un altre cop) o no. Per fer-ho, però, se'ls donarà un seguit de pros i contres per tal que pensin bé i donin una resposta elaborada i argumentada. Han d'arribar a una resposta: a favor de tornar a celebrar els JJOO a Banyoles o en contra de fer-ho, no s'hi val una resposta neutral. Alguns pros i contres que se'ls plantejaria serien els següents:
  - **Pros:** Noves inversions a la ciutat, millores urbanístiques, noves ofertes de llocs de feina, augment del turisme...
  - **Contres:** Destrucció de molts de camps, fer malbé la naturalesa (flora i fauna), urbanitzar un espai natural, la inversió en els JJOO suposaria també deixar d'invertir en altres aspectes importants com espectacles per a joves, un espai per a la gent gran, etc.

Un cop cada grup hagi pensat bé la resposta, sortirà davant de la classe i l'exposarà. Tindrà un minut per fer-ho, així que cal que siguin concisos. La puntuació en aquesta prova recaurà sobre la mestra, atès que no hi ha respostes correctes o incorrectes. Aquesta haurà de valorar amb un punt cada argument elaborat que doni el grup. El final de les exposicions, cada grup sumarà el nombre de punts que tingui, és a dir el nombre de bons arguments, a la puntuació total.

- **Creativitat:** Tot el grup mirarà el següent [vídeo](#) de l'*Info K* on s'explica com es creen els pictogrames dels esports dels jocs olímpics. A partir de la seva visualització, cada grup haurà de crear un nou pictograma de l'esport que prefereixin. Un cop tots els grups hagin elaborat els pictogrames, es faran votacions anònimes, però amb la condició que els grups no es poden votar a ells mateixos. Per comprovar-ho, cada grup votarà en un paperet. Un per un, cada grup donarà el paperet amb el nom del grup que voten apuntat; així doncs, la mestra

podrà comprovar que no es voten a ells mateixos. Si hi ha empat, el vot de la mestra serà qui desempati. L'equip més votat sumarà tres punts; el segon, dos i el tercer, un.

- **Kahoot:** La darrera prova consistirà en un [Kahoot](#), en aquest es faran preguntes per tal de recordar detalls de cada font treballada. Així com per repassar els diferents continguts tractats al llarg de totes les activitats. És interessant que el Kahoot es faci sense temps, ja que així els alumnes tenen temps a pensar. Com que aquesta aplicació no dona l'opció de treure el temps, hem optat per posar-li el màxim temps possible i fer que no compti punts la rapidesa de les respostes. L'equip guanyador sumarà tres punts; el segon, dos i el tercer, un.

- **Tancament**

Per tancar la sessió es farà un recompte dels punts de cada equip per tal de veure quins són els guanyadors. Per simular els Jocs Olímpics, la mestra portarà tres medalles: una d'or, una de plata i una de bronze, pels tres equips guanyadors.

Finalment, per acabar la unitat didàctica, es recuperarà la pregunta que es va fer a la primera sessió, "Per què i com es fan Jocs Olímpics?" i es farà una comparació amb el que sabien al començament de la unitat didàctica i el que saben ara. Tal com es va plantejar a l'inici, és una pregunta oberta, de manera que no té resposta correcta o errònia, tots els alumnes poden aportar una resposta diferent i totes seran vàlides.

4. CONCLUSIONS

Un cop finalitzat aquell treball, ens agradaria fer una valoració grupal dels beneficis i dificultats de portar fonts antigues de la història al treball d'aula. Més concretament, a una aula de Cicle Superior.

Pel que fa als **beneficis**, considerem que n'hi ha diversos. D'una banda, el fet de portar fonts antigues a l'aula fa que els alumnes estiguin molt més motivats i predisposats a aprendre. No és el mateix estudiar un tema llegint un llibre de text, que manipulant objectes d'aquella època, veient imatges reals, visitant un museu i que t'ensenyin i t'expliquin els objectes, etc. És una manera d'aprendre història molt més vivencial i pràctica.

Tal com exposa Zúñiga (2018), l'ensenyament de la història afavoreix el desenvolupament de capacitats de pensament, per exemple augmentar la capacitat reflexiva i crítica del passat per entendre l'impacte d'aquest en el present. Així, els alumnes poden tenir la capacitat de conèixer i valorar diferents perspectives, tenint en compte el moment històric i el context sociocultural, per tenir una opinió fonamentada i crítica. És per aquest motiu que utilitzar fonts, tant primàries com secundàries, a l'aula és beneficiós, ja que permet centrar la didàctica de la història possibilitant a l'alumne simular ser un historiador, fet que afavoreix a les capacitats esmentades anteriorment (Prats, citat per Zúñiga, 2018).

Feliu i Hernández (2010) també argumenten els beneficis de treballar a partir de fonts històriques per tal que els alumnes desenvolupin competències relacionades amb l'adquisició d'informació, el desenvolupament del pensament crític, així com de competències cíviques, socials i de respecte cap al patrimoni. A més, a partir d'un objecte, es pot treballar amb els alumnes la importància de fer bones preguntes per enfocar una recerca.

Pel que fa a les **dificultats**, en primer lloc, mitjançant la realització d'aquest treball ens hem adonat que trobar fonts antigues és més complicat del que sembla. Per tant, considerem que una possible dificultat per portar-les a l'aula, és el pas previ: aconseguir-les. En el nostre cas, la temàtica tractada no era gaire antiga, però tot i això ha estat una tasca complicada. Imaginem doncs, que com més antigues són les fonts, més complicada és la tasca d'aconseguir-les, tot i que també depèn del tema que es triï i es treballi.

En segon lloc, un altre aspecte que ens hem adonat quan pensàvem les activitats és la importància de saber els coneixements previs dels alumnes. Cal dir que dins de la mateixa aula ens podem trobar diversos nivells, ja que cada alumne sap i coneix uns coneixements o uns altres. Poden haver-hi alumnes que coneguin molt un tema determinat de la història perquè han visitat algun espai, els seus familiars els han explicat continguts referents al tema, entre d'altres. En canvi, poden haver-hi nens i nenes que mai hagin sentit a parlar d'aquella temàtica. Sanmartí (2010)

exposa la importància de tenir presents els coneixements previs dels alumnes abans de tractar una temàtica concreta, atès que conèixer aquests coneixements ens ajudarà a planificar i organitzar les tasques de millor manera. Tot i això, com que el present treball no està contextualitzat en una situació real, no hem pogut conèixer les idees prèvies dels alumnes.

També ens hem trobat en reiterades ocasions que si la font és un objecte petit i/o molt valuós no pot passar per les mans de tota la classe o no tots els nens i nenes la poden observar detingudament. És per aquest motiu que en moltes activitats, la mestra ha d'imprimir o elaborar rèpliques de les fonts i aquestes perden, en certa manera, el valor. Peña (2014) comparteix aquesta idea dient que les fonts primàries destaquen pel seu valor educatiu, atès que són un recurs essencial per l'aprenentatge de continguts sociotemporals. A més, remarca la importància de la manipulació directa dels materials per a l'adquisició de nous coneixements, fet que, com hem esmentat en diverses ocasions, no és possible.

Com a conclusió i a tall de resum, valorem la realització d'aquest treball d'una manera molt positiva, perquè ens ha permès reflexionar sobre com aplicar fonts antigues a les aules d'educació primària. Hem experimentat els reptes de cercar fonts històriques, que mai havíem fet, ja que en la majoria d'unitats didàctiques que planifiquem, les sessions es basen en activitats pensades per nosaltres, en les quals es fan servir materials que el docent crea. Per tant, mai ens havien plantejat el fet de basar les tasques en fonts que ja existeixen i que tenen un valor històric, social i cultural molt gran. Així doncs, mitjançant aquest treball, hem pogut aprendre tot el procés necessari: des de cercar les fonts amb els recursos adients, fins a programar activitats en què aquestes fonts siguin utilitzades per a conèixer la història.

5. BIBLIOGRAFIA

Feliu, M. i Hernández, F. (2011). 12 Ideas clave. Enseñar y aprender historia. Barcelona: Graó.

Pagès, J., Santisteban, A. (2010). La enseñanza y el aprendizaje del tiempo histórico en la educación primaria. *Cadernos Cedes*, 30 (82), 281-309

Peña, C. (2014). *Com canvien els objectes amb el pas del temps? Una experiència d'aula a l'Educació Infantil*. (Treball de fi de Grau, Universitat Autònoma de Barcelona, Catalunya).
https://ddd.uab.cat/pub/tfg/2014/122418/TFG_carlapena.pdf

Prats, J., Santacana, J. (2011). Enseñar a pensar históricamente: la clase como simulación de la investigación histórica. En J. Prats (coord.), *Didáctica de la Geografía y la Historia* (p. 67-85). Barcelona: Ministerio de Educación y Editorial Graó.

Roura, J. (2017, juliol 23). La flama que va transformar Banyoles. *Diari de Girona*. 27 de desembre de 2020. <https://www.diaridegirona.cat/esports/2017/07/23/flama-que-transformarbanyoles/858229.html>

Sanmartí, N. (2010). Avaluar per aprendre: l'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències. *Generalitat de Catalunya, departament d'educació, direcció general de l'educació bàsica i el batxillerat*.
http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0024/fc53024f-626e-423b-877a-932148c56075/avaluar_per_aprendre.pdf

Servei d'Ordenació Curricular d'Educació Infantil i Primària. (2017). Currículum educació primària.
<http://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-ed-primaria.pdf>

Tribó, G. (2005). Enseñar a pensar históricamente. Los archivos y las fuentes documentales en la enseñanza de la historia, Barcelona: ICE de la Universidad de Barcelona y Horsori Editorial.

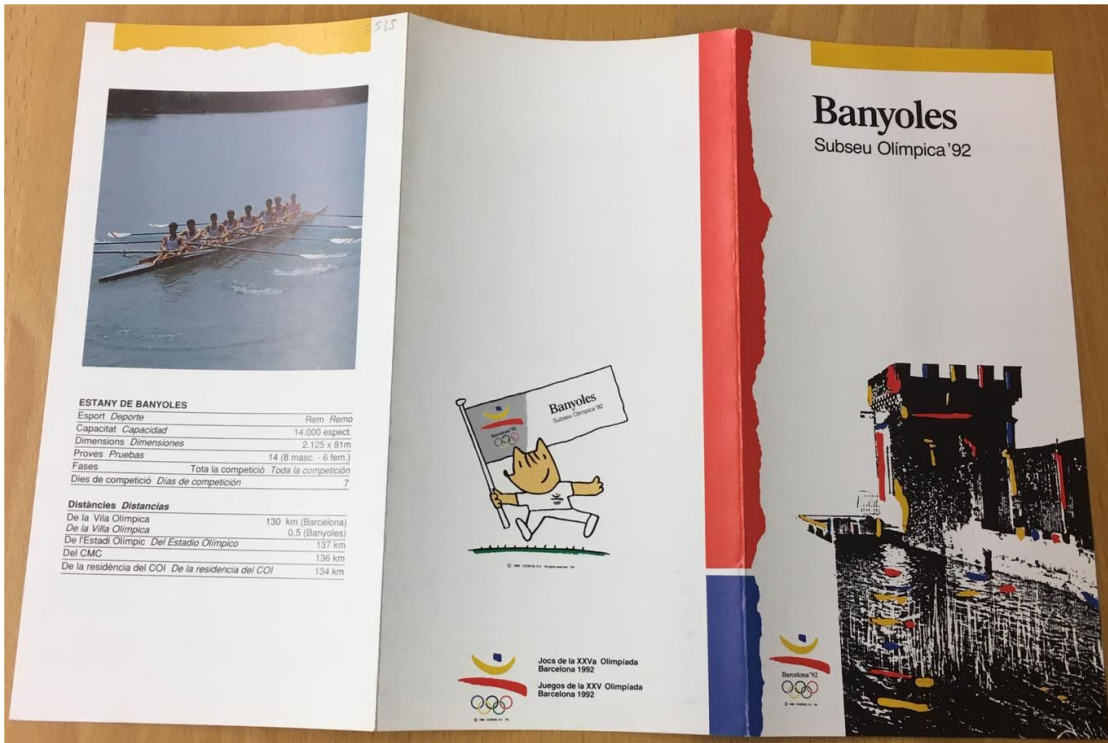
Xarxa d'Arxius Comarcals (XAC). (s.d.). *Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany*. [Consulta: 27 de desembre de 2020]. http://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/pla_de_estany/dades_generals_i_serveis/

Zúñiga, J. (2018). *Fuentes primarias como recurso para la enseñanza de la Historia y el desarrollo del pensamiento*. (Tesi). Universidad Andina Simón Bolívar, Sede Ecuador (Quito).
<http://hdl.handle.net/10644/6444>

6. ANNEX

6.1 Sessió 1: Imatge del tríptic de Banyoles, Subseu Olímpica '92

Tríptic extret de l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany.

6.2 Sessió 2: Fotografies del fris cronològic

Algunes de les fotografies i vídeos corresponen a moments o esdeveniments importants dels Jocs Olímpics al llarg de la història.

Prova dels 100 m llisos dels Jocs Olímpics d'Atenes del 1896. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/photos/raaee027>)

Cartell dels Jocs Olímpics de París, 1900. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/paris-1900>). Va ser el primer any en què van poder participar dones (encara que molt poques). Charlotte Cooper, d'Estats Units, va ser la primera dona campiona dels Jocs Olímpics moderns.

Competició de Boxa, Saint Louis, 1904. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns <https://www.olympic.org/st-louis-1904>.

Fotografia dels Jocs Olímpics de Londres, 1908. L'equip olímpic britànic desfila a la cerimònia d'inauguració dels Jocs del 1908 a Londres. Imatge i informació extretes d'Hulton Archive (<https://www.gettyimages.es/detail/fotograf%C3%ADa-de-noticias/olympic-games-london-england-the-british-fotograf%C3%ADa-de-noticias/78958486>)

Vídeo extret de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns:

https://www.youtube.com/watch?v=1A7lxdhuzhU&feature=emb_rel_end

Fotografia dels Jocs Olímpics d'Estocolm, 1912. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/news/lilliehook-delights-home-crowd-with-inaugural-modern-pentathlon-gold>). Es va crear el pentatló modern, que constava de les cinc disciplines següents: atletisme, esgrima, equitació, natació i tir. Gösta Lilliehöök, de 28 anys, va ser el primer guanyador del pentatló, tot i no guanyar cap de les proves.

Carrera de ciclisme individual, Londres 1920. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/photos/xaagr030>)

París 1924, cross country. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/photos/aaacr014>)

Fotografia dels Jocs Olímpics d'Amsterdam, 1928. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/news/speedy-starlet-robinson-makes-dramatic-debut>). Va ser la primera campiona de 100 metres femenins, quan només tenia 16 anys i era la quarta carrera competitiva que feia. Continua sent la més jove fins a l'actualitat i la seva història és una de les més destacades dels Jocs.

Vídeo extret de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns: <https://youtu.be/zGcC2kn4gqU>

Los Angeles 1932-MADISON Helene (USA) 1e au premier plan.

Fotografia dels Jocs Olímpics de Los Angeles, 1932. Prova dels 100 m en natació. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/photos/waaaa049>).

Fotografia dels Jocs Olímpics d'Alemanya, 1936. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/news/jesse-owens-quest-for-glory-started-with-100m-gold>).

Jesse Owens, un atleta estatunidenc negre, va guanyar quatre medalles d'or. Ho va fer estant el govern d'Adolf Hitler en el poder, i el fet que guanyés una persona negra va suposar un gran triomf, ja que el nazisme basava la seva supremacia en la superioritat de la raça blanca, i Owens la va posar en dubte. Tot i això, quan va tornar als Estats Units, va seguir essent discriminat per ser afroamericà.

Vídeo extret de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns: <https://www.youtube.com/watch?v=QXE6wtvT4sY&feature=youtu.be>

Fotografia dels JJOO de Londres, 1948. Final olímpica femenina de 100 metres a Wembley, Londres. La va guanyar Fanny Blankers-Koen, d'Holanda. A l'esquerra, número 691, hi ha la guanyadora de la medalla de plata Dorothy Manley. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/london-1948>).

Helsinki 1952-KORONDI Margit (HUR) fe.

Imatge dels Jocs Olímpics de Helsinki, 1952. Fotografia de Margit Korondi, guanyadora de la medalla d'or en la categoria de Gimnàstica Artística. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/helsinki-1952>).

Fotografia de la cerimònia d'obertura dels JJOO de Melbourne/Estocolm, 1956. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/melbourne-stockholm-1956>)

Fotografia dels Jocs Olímpics de Roma, 1960. Banderes olímpiques davant del Coliseu. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/rome-1960>).

Fotografia de la cerimònia d'inauguració dels JJOO de Tòquio, 1964. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/tokyo-1964>). Yoshinori Sakai, l'últim portador de torxes, es troba al costat de l'actriu grega Aleka Katseli en un assaig previ a la cerimònia d'obertura dels Jocs Olímpics de Tòquio.

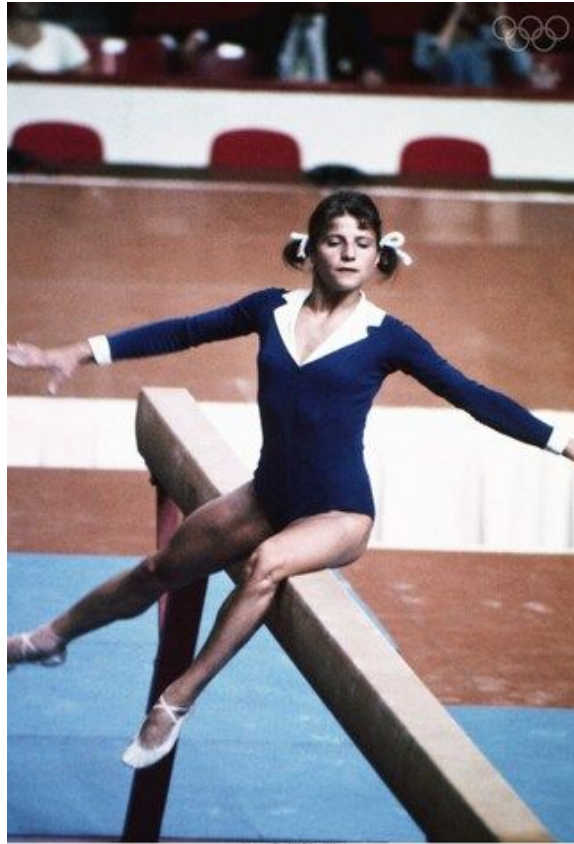

Fotografia dels Jocs Olímpics de Mèxic, 1968. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/news/local-hero-basilio-blazes-trail-for-women-at-opening-ceremony>). Enriqueta Basilio va fer història en aquests Jocs, ja que es va convertir en la primera dona de la història a encendre el calder olímpic.

Medalles dels Jocs Olímpics de Munich, 1972. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/munich-1972>). Es va canviar el disseny de les medalles, creat per Gerhard Marcks (de l'escola Bauhaus), que portava sent el mateix des de 1928. A darrere es representa a Càstor i Pòl·lux, dos germans bessons fills de Zeus i Leda, patrons de les competicions esportives i de l'amistat.

Olga Korbut, gimnasta artística dels Jocs Olímpics de Mont-Real, 1976. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/montreal-1976>). Imatge interessant per la roba i el pentinat que porta la noia.

Torre humana feta a la cerimònia d'inauguració dels Jocs Olímpics de Moscou, 1980. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns. (<https://stillmedab.olympic.org/media/Photos>).

Mascota dels jocs Olímpics de Los Angeles, 1984. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/los-angeles-1984>). Aquesta mascota s'anomenava "Bald Eagle".

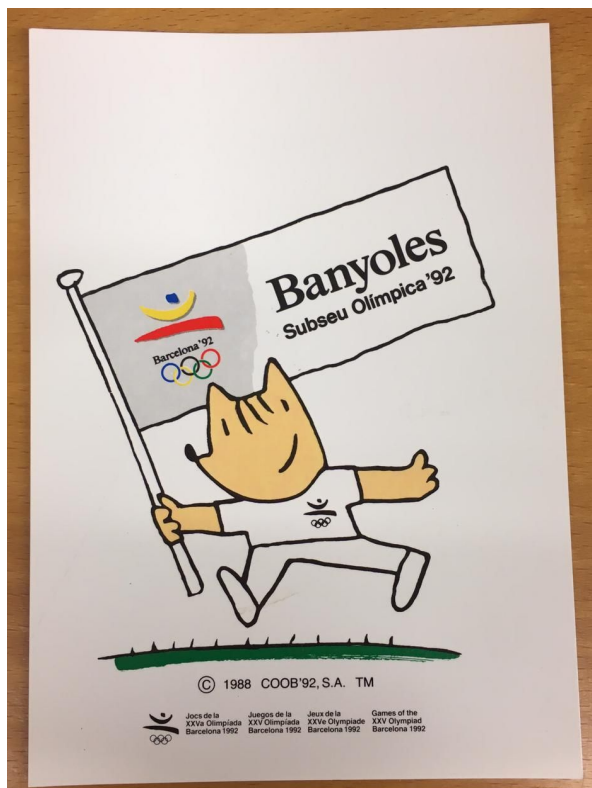

Remeres dels Jocs Olímpics de Seül, 1988. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (https://stillmedab.olympic.org/media/Photos/1988/09/19/AAAUU029.jpg?interpolation=lanczos-none&resize=*:480). Interessant observar quin equipament porten per remar.

Monedes dels Jocs Olímpics de Barcelona, 1992. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/barcelona-1992>).

Postal dels Jocs Olímpics de Barcelona, 1992. Imatge extreta de l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany.

Competició d'hípica als Jocs Olímpics de Geòrgia, 1996. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://stillmedab.olympic.org/media/Photos/1996>).

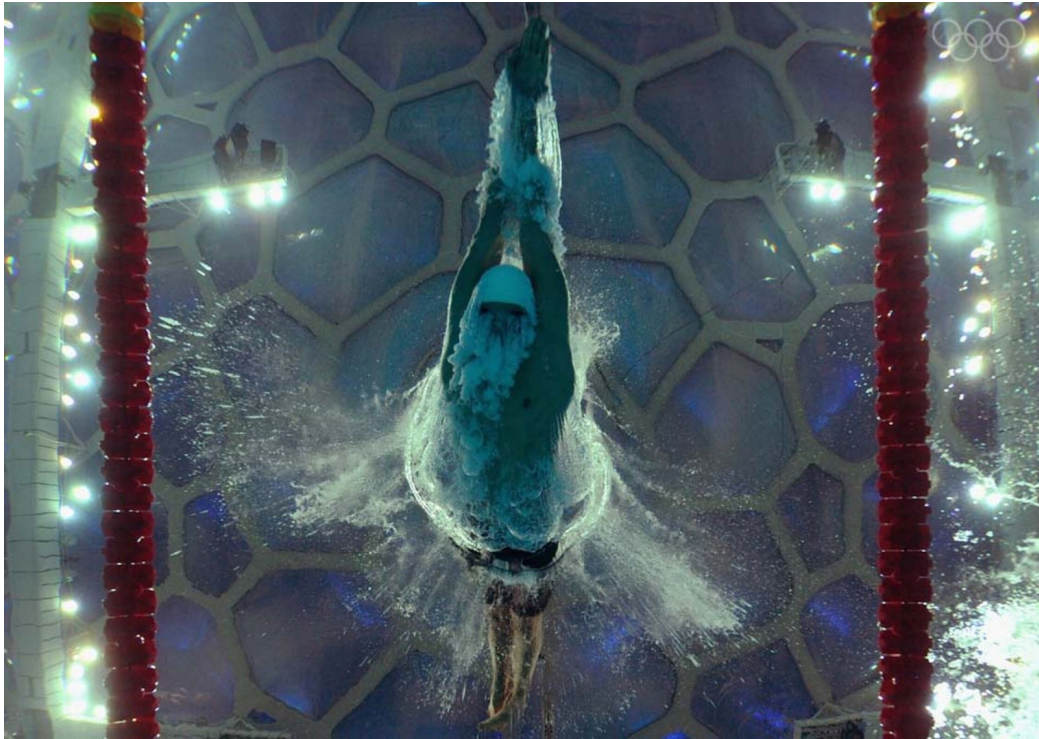

Syd, Olly i Millie, les mascotes dels Jocs Olímpics del 2000 a Sydney. Les tres mascotes són un ornitorinc de bec d'ànec (Syd), un kookaburra (Olly) i un equidna o formiguer espinós (Millie). Simbolitzen l'aigua, l'aire i la terra respectivament. Els seus colors corresponen als de l'emblema dels Jocs, i els tres són exemples típics de fauna australiana. Imatge i informació extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/sydney-2000-mascots>).

Competició de barques als Jocs Olímpics d'Atenes, 2004. Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://stillmedab.olympic.org/media/Photos>).

Ian Crocker, dels Estats Units, competint als 100 m papallona als Jocs Olímpics de 2008 a Pequín.

Imatge extreta de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/beijing-2008>). La fotografia crida l'atenció perquè està tirada amb una càmera aquàtica, la qual anys anteriors no existia.

Espectacular esdeveniment d'inici dels Jocs Olímpics de 2012 a Londres. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/london-2012>).

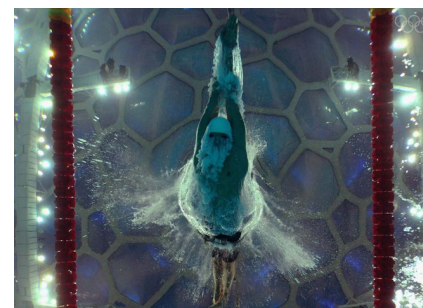
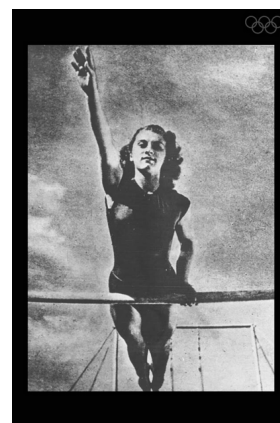
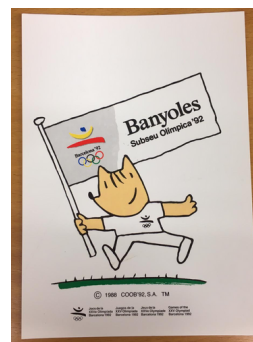

Vanderlei Cordeiro portant la torxa dels Jocs Olímpics de Rio, 2016. Imatge i informació extretes de la web oficial dels Jocs Olímpics moderns (<https://www.olympic.org/rio-2016>).

A continuació, mostrem dos frisos: el primer representa el que es donaria inicialment als alumnes, amb algunes imatges ja col·locades. El segon, seria el fris complet, un cop col·locades correctament totes les imatges. A més, també estan recollides a part les imatges que els alumnes hauran de col·locar.

Imatges que hauran de col·locar els infants:

ATENES
1896

PARÍS
1900

SANT LOUIS
1904

LONDRES
1908

ESTOCOLM
1912

1916
NO HI HA JJOO

ANVERS
1920

PARÍS
1924

AMSTERDAM
1928

LOS ANGELES
1932

BERLÍN
1936

1944

1940

LONDRES
1948

NO HI HA JJOO

ROMA
1960

MELBOURNE /
ESTOCOLM
1956

HÈLSINKI
1952

TÒQUIO
1964

MUNIC
1972

MONT-REAL
1976

MÈXIC
1968

MARACANÃ
2016

2020 2021 2025
NO HI HA JJOO
(Covid-19)

MOSCOU
1980

LOS ANGELES
1984

BARCELONA
1992

ATENES
2004

PEQUÍN
2008

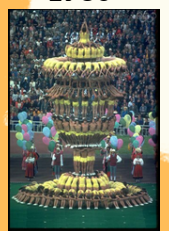
LONDRES
2012

SYDNEY
2000

GEÒRGIA
1996

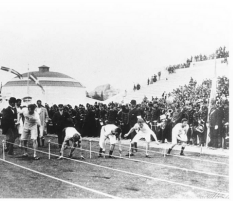
SEÜL
1988

Paper mural,
estès al terra de la classe

ATENES
1896

PARÍS
1900

SANT LOUIS
1904

LONDRES
1908

ESTOCOLM
1912

1916
NO HI HA JJOO

ANVERS
1920

PARÍS
1924

AMSTERDAM
1928

LOS ANGELES
1932

BERLÍN
1936

LONDRES
1948

1944

NO HI HA JJOO

1940

TÒQUIO
1964

ROMA
1960

MELBOURNE /
ESTOCOLM
1956

HÈLSINKI
1952

Paper mural,
estès al terra de la classe

MUNIC
1972

MÈXIC
1968

MONT-REAL
1976

OSCOU
1980

LOS ANGELES
1984

SEÜL
1988

BARCELONA
1992

GEÒRGIA
1996

SYDNEY
2000

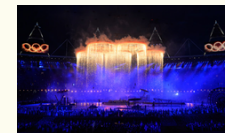
ATENES
2004

PEQUÍN
2008

LONDRES
2012

MARACANÃ
2016

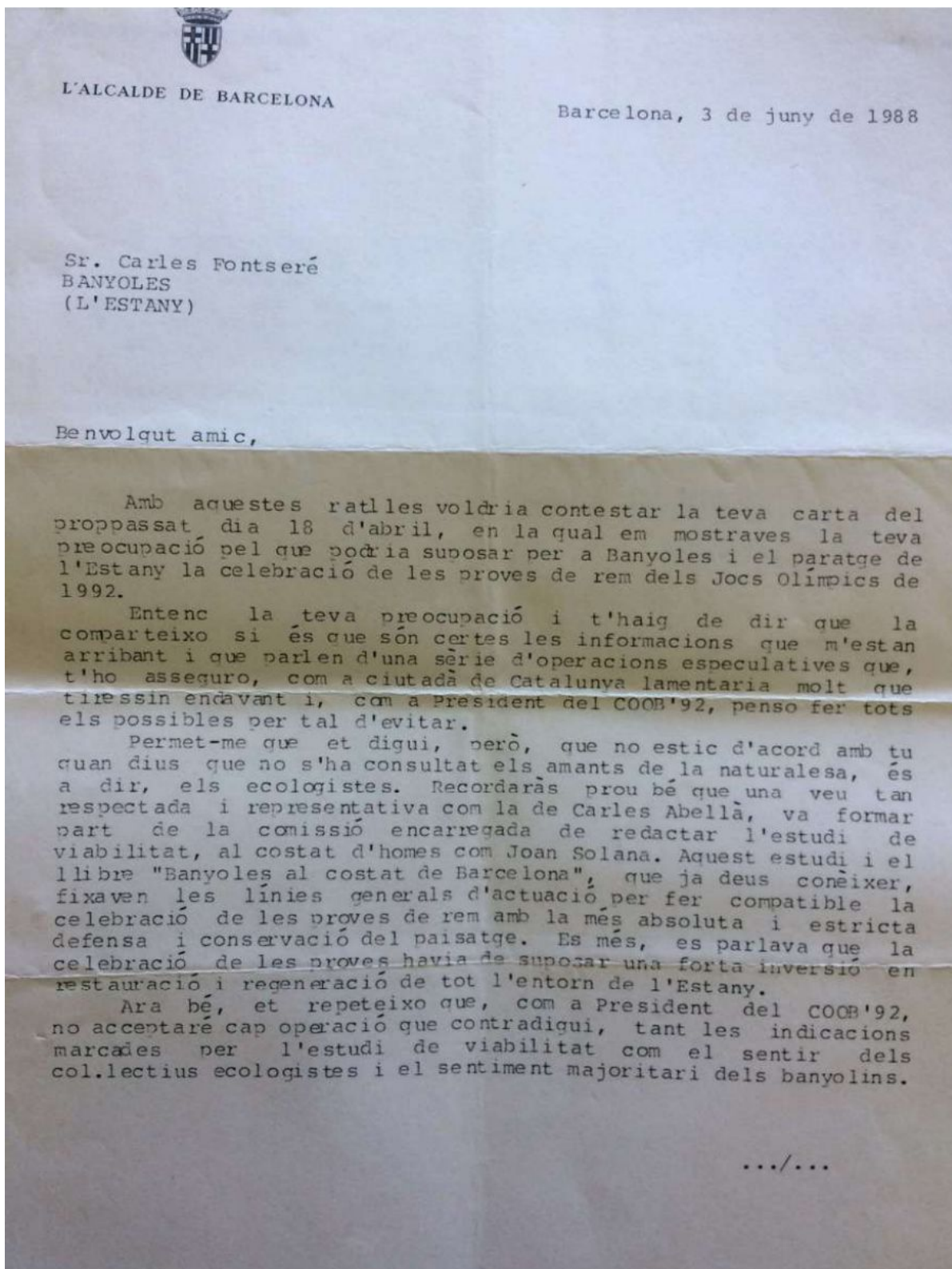
2020 2021 2025
NO HI HA JJOO
(Covid-19)

6.3 Sessió 3: Imatge del mallot de rem de Dick Pieper

Mallot de rem de l'equip d'Espanya prestat per Dick Pieper.

6.4 Sessió 4: Carta de Pasqual Maragall a Carles Fontserè

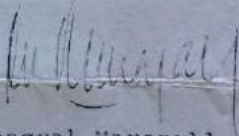

ALCALDE DE BARCELONA

Full

En aquest sentit, t'avanço que tinc intenció de demanar que el Comitè de Sub-seu olímpica de Banyoles, en la seva primera reunió es pronunciï en el sentit de renovar el compromís i la sensibilitat pel respecte a un paratge de tanta importància i bellesa del nostre país com ho és l'Estany.
Rep una salutació molt cordial.

Pasqual Maragall

Carta extreta del **Treball de Recerca de Pol Pagès**, *Banyoles, un reflex dels Jocs Olímpics*. La font original és de Joan Solana, alcalde de Banyoles durant els JJOO del 92.

6.5 Sessió 5: Fotos antigues d'algunes de les localitzacions de Banyoles

Fotografia 1. Imatge de l'àrea de sortida de la competició de rem (s.d.). Imatge extreta del treball de recerca de Pol Pagès. Font original: Pere Duran.

Fotografia 2. Imatge de l'àrea de la Draga abans dels jocs (s.d.). Imatge extreta del treball de recerca de Pol Pagès. Font original: Pere Duran.

Fotografia 3. Imatge de la zona on s'havia d'ubicar el pavelló poliesportiu (s.d.). Imatge extreta del treball de recerca de Pol Pagès. Font original: Pere Duran.

Fotografia 4. Imatge de la Vila Olímpica en construcció (s.d.). Imatge extreta del treball de recerca de Pol Pagès. Font original: Pere Duran.

Fotografia 5. Imatge de l'antic Club de Natació de Banyoles (s.d.). Imatge extreta del treball de recerca de Pol Pagès. Font original: Pere Duran.

Fotografia 6. Imatge del passeig de l'estany abans dels Jocs, sense carrils bici (s.d.). Imatge extreta del treball de recerca de Pol Pagès. Font original: Pere Duran.

